

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2023 – Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Blwyddyn archwilio: 2022-23

Dyddiad cyhoeddi: Mawrth 2024

Cyfeirnod y ddogfen: 3986A2024

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn 4

Negeseuon allweddol 5

Adroddiad manwl

Archwilio cyfrifon 7

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau 9

Atodiadau

Atodiad 1 – adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf 17

Atodiad 2 – ffi archwilio 20

Atodiad 3 – archwilio risgiau cyfrifon 21

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi canfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2023 yn Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Cwm Taf Morgannwg (y Bwrdd Iechyd) a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

  - archwilio ac ardystio'r cyfrifon a gyflwynwyd i mi gan y Bwrdd Iechyd, a'u gosod gerbron y Senedd;
  - bodloni fy hun bod gwariant ac incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd ac yn unol ag awdurdodau; a
  - bodloni fy hun bod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.
- Rwy'n adrodd ar fy nghanfyddiadau cyffredinol o dan y penawdau canlynol:

  - Archwilio cyfrifon; a
  - Threfniadau ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.
- Cynhaliwyd gwaith archwilio eleni ar adeg pan oedd cyrff y GIG yn dal i ymateb i etifeddiaeth pandemig COVID-19 wrth iddynt geisio adfer a thrawsnewid gwasanaethau ac ymateb i'r galw ychwanegol yn y system sydd wedi cronni yn ystod y pandemig. Ar ben hynny, roedd cyrff iechyd hefyd yn delio â set ehangach o heriau sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw, yr argyfwng hinsawdd, pwysau chwyddiant ar gyllid cyhoeddus, prinder gweithlu, ac ystâd sy'n heneiddio. Dyluniwyd fy rhaglen waith, felly, er mwyn sicrhau pobl Cymru orau bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda.
- Fy nod oedd sicrhau nad oedd fy ngwaith yn rhwystro cyrff cyhoeddus wrth fynd i'r afael â'r heriau ôl-bandemig y maent yn eu hwynebu, gan sicrhau ei fod yn parhau i gefnogi craffu a dysgu. Gwnaethom barhau i weithio ac ymgysylltu o bell lle bo hynny'n bosibl gan ddefnyddio technoleg, ond aildechreuodd rhywfaint o waith archwilio ar y safle lle roedd yn ddiogel ac yn briodol gwneud hynny. Mae'n anochel bod hyn wedi cael effaith ar sut rydym yn cyflawni gwaith archwilio ond mae hefyd wedi helpu i ymgorffori newidiadau cadarnhaol yn ein ffyrdd o weithio.
- Mae cyflwyno fy archwiliad o waith cyfrifon wedi parhau o bell yn bennaf. Diweddarwyd safonau archwilio ar gyfer archwiliadau 2022-23 a arweiniodd at rai newidiadau sylweddol yn ein dull gweithredu. Trafodwyd y newidiadau penodol yn fanwl yn fy Nghynllun Archwilio 2023. Estynnwyd y dyddiad cau cyflwyno cyfrifon archwiliedig i 31 Gorffennaf 2023. Ardystiwyd y datganiadau ariannol ar 28 Gorffennaf 2023, sy'n golygu bod y dyddiad cau wedi'i fodloni. Mae hyn yn adlewyrchu ymdrech gyfunol wych gan fy staff a swyddogion y Bwrdd Iechyd.
- Fe wnes i hefyd addasu ffocws a dull fy ngwaith archwilio perfformiad i sicrhau ei berthnasedd yng nghyd-destun yr heriau ôl-bandemig sy'n wynebu'r GIG yng

Nghymru. Rwyf wedi gwneud sylwadau ar sut mae GIG Cymru yn mynd i'r afael â'r ôl-groniad o gleifion sy'n aros am driniaethau orthopedig. Rwyf hefyd wedi cyhoeddi Briffio Data Gweithlu'r GIG sy'n dwyn ynghyd ystod o fetrigau a thueddiadau i helpu i ddarlunio'r heriau y mae angen eu goresgyn yn lleol ac yn genedlaethol. Mae'r briffio data yn ategu fy asesiadau o sut mae trefniadau cynllunio'r gweithlu cyrff GIG unigol yn eu helpu i fynd i'r afael yn effeithiol â heriau gweithlu'r presennol a'r dyfodol. Mae fy nhimoedd archwilio lleol wedi gwneud sylwadau ar drefniadau llywodraethu cyrff unigol, yn ogystal â sut maent yn ymateb i heriau a risgiau lleol penodol. Mae fy ngwaith archwilio perfformiad yn cael ei wneud yn unol â safonau archwilio INTOSAI¹.

- 7 Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb o'r materion a gyflwynwyd mewn adroddiadau manylach i'r Bwrdd lechyd eleni (gweler **Atodiad 1**). Rwyf hefyd yn cynnwys crynodeb o'r statws gwaith sy'n dal i fynd rhagddo, ond heb ei gwblhau eto.
- 8 Mae **Atodiad 2** yn cyflwyno'r amcangyfrif diweddaraf o'r ffi archwilio y bydd angen i mi ei godi i dalu costau ymgymryd â'm gwaith, o'i gymharu â'r ffi wreiddiol a nodir yng Nghynllun Archwilio 2023.
- 9 Mae **Atodiad 3** yn nodi'r risgiau archwilio cyfrifon a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio 2023 a sut y cawsant sylw drwy'r archwiliad.
- 10 Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid wedi cytuno ar gywirdeb ffeithiol yr adroddiad hwn. Fe wnaethom ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Risg ar 22 Chwefror 2024. Bydd y Bwrdd yn derbyn yr adroddiad mewn cyfarfod Bwrdd diweddarach a bydd pob aelod yn derbyn copi. Rydym yn annog y Bwrdd lechyd yn gryf i drefnu ei gyhoeddiad ehangach. Byddwn yn sicrhau bod yr adroddiad ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#) ar ôl i'r Bwrdd ei ystyried.
- 11 Hoffwn ddiolch i staff ac aelodau'r Bwrdd lechyd am eu cymorth a'u cydweithrediad drwy gydol fy archwiliad.

Negeseuon allweddol

Archwilio cyfrifon

- 12 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon 2022-23 y Bwrdd lechyd² wedi'u paratoi'n briodol ac yn faterol gywir ac felly cyhoeddais farn wir-a theg ddiamod arnynt. Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd lechyd (fel sy'n berthnasol i'm harchwiliad ariannol).

¹ Mae INTOSAI (International Organisation of Supreme Audit Institutions) yn sefydliad ymbarél byd-eang ar gyfer y gymuned archwilio perfformiad. Mae'n sefydliad anllywodraethol sydd â statws ymgynghorol arbennig gyda Chyngor Economaidd a Chymdeithasol (ECOSOC) y Cenhedloedd Unedig.

² Rwy'n archwilio ac yn ardystio Adroddiad Perfformiad y Bwrdd lechyd, Adroddiad Atebolrwydd a Datganiadau Ariannol. Mae 'cyfrifon' yn derm generig.

- 13 Fodd bynnag, cymhwysais fy marn reolaidd oherwydd bod y Bwrdd Iechyd wedi torri ei derfyn adnoddau refeniw. Ar gyfer y cyfnod o dair blynedd 2020-21 i 2022-23 gwariodd y Bwrdd Iechyd £24.221 miliwn dros y terfyn refeniw tair blynedd yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i awdurdodi. Nid oedd y Bwrdd Iechyd yn fwy na'i derfyn adnoddau cyfalaf awdurdodedig ar gyfer y cyfnod o dair blynedd 2020-21 i 2022-23.
- 14 Ni chanfûm unrhyw faterion rheoleidd-dra eraill o natur niweidiol berthnasol. Fodd bynnag, dywedais nad oedd y Bwrdd Iechyd yn cyflawni ei ddyletswydd ariannol i gael cynllun tymor canolig integredig tair blynedd wedi'i gymeradwyo ar gyfer y cyfnod 2022-23 i 2024-25. Mae'r ddyletswydd ariannol hon yn ei gwneud yn ofynnol i Fyrddau Iechyd baratoi, ac wedi cymeradwyo gan Weinidogion Cymru, gynllun tymor canolig integredig tair blynedd treigl.
- 15 Rhoddais naw argymhelliad archwilio ar gyfer gwella i Bwyllgor Archwilio a Risg y Bwrdd Iechyd. Derbyniodd y rheolwyr saith o'r naw argymhelliad yn llawn ac maent wedi rhoi camau ar waith i'w gweithredu. Byddaf yn adolygu cynnydd y Bwrdd Iechyd gyda'r camau gweithredu fel rhan o'm harchwiliad 2023-24.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau

- 16 Mae fy rhaglen o waith Archwilio Perfformiad wedi fy arwain i ddod i'r casgliadau canlynol:
  - Mae angen gweithredu ar frys a chynaliadwy i fynd i'r afael â'r amseroedd aros hir ar gyfer gwasanaethau orthopedig. Mae ymrwymiad clir i wella amseroedd aros, fodd bynnag, gallai gymryd tair blynedd neu fwy i ddychwelyd y rhestr aros orthopedig i lefelau cyn y pandemig.
  - O safbwynt Cymru gyfan, er gwaethaf gweithlu cynyddol y GIG, mae swyddi gwag yn parhau mewn meysydd allweddol, salwch uchel a throsiant staff gan arwain at orddibyniaeth ar staffio asiantaethau. Yn fwy cadarnhaol, mae GIG Cymru yn dod yn gyflogwr mwy hyblyg a chyfartal.
  - Yn gyffredinol, mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau effeithiol i sicrhau llywodraethu da; Fodd bynnag, mae cyfleoedd ar gael i wella rhai o'r trefniadau hyn ymhellach. Mae mynd i'r afael â'r heriau ariannol sy'n wynebu'r Bwrdd Iechyd ar hyn o bryd a pharatoi Cynllun Gwasanaethau Clinigol hirdymor a Chynllun Tymor Canolig Integredig y gellir ei gymeradwyo yn parhau i fod yn flaenoriaethau allweddol i'r Bwrdd.
  - Roedd y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth fynd i'r afael â'r pryderon a'r argymhellion sylweddol a nodwyd yn ein hadolygiad ar y cyd o drefniadau Llywodraethu Ansawdd 2019 gydag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru.
- 17 Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu hystyried ymhellach yn yr adrannau canlynol.

Adroddiad manwl

Archwilio cyfrifon

- 18 Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos y stiwardiaeth o arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau net, costau gweithredu net, enillion a cholledion, a llif arian parod. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ar eu cywirdeb a'r defnydd cywir ('rheoleidd-dra') o arian cyhoeddus.
- 19 Mae fy Nghynllun Archwilio 2023 yn nodi'r risgiau allweddol ar gyfer archwilio'r cyfrifon ar gyfer 2022-23 a manylir ar y rhain ynghyd â sut y cawsant sylw yn **Atodiad 3 Arddangosyn 4**.
- 20 Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad Cyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cywirdeb a pharatoi'r cyfrifon 2022-23

- 21 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol ac yn faterol gywir (gwir a theg), a chyhoeddais farn archwilio anghymwys arnynt. Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd Iechyd (fel sy'n berthnasol i'm harchwiliad ariannol).
- 22 Rhoddais naw argymhelliad archwilio, i'r rheolwyr ac i Bwyllgor Archwilio a Risg y Bwrdd Iechyd. Derbyniodd y rheolwyr saith o'r naw argymhelliad yn llawn a chytunwyd yn ffurfiol ar gamau rheoli a dyddiadau gweithredu.
- 23 Rhaid i mi adrodd am faterion sy'n codi o'm gwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (yr Aelodau Bwrdd), i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddodd fy nhîm archwilio y materion hyn i'r Bwrdd ar 27 Gorffennaf 2023. Mae **Arddangosyn 1** yn crynhoi'r materion allweddol a nodir yn yr adroddiad hwnnw.

Arddangosyn 1: materion a adroddir i'r Pwyllgor Archwilio a Risg

Mater	Sylwadau'r archwilwyr
Camddatganiadau heb eu cywiro	Roedd un camddatganiad dibwys heb ei gywiro a oedd yn ymwneud â gwrthdroi namau cyn y flwyddyn a gyfrifwyd yn anghywir. Arweiniodd y gwall at danddatgan gwerth pedwar eiddo a gorddatgan gwariant yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm y camddatganedig oedd £1,648,097, nad yw'n berthnasol i gyfrifon 2022-23 ac felly nid oedd yn effeithio'n andwyol ar fy marn archwilio.

Mater	Sylwadau'r archwilwyr
Camddatganiadau wedi'u cywiro	Soniais am y chwe maes mwyaf arwyddocaol o gamddatganiadau wedi'u cywiro. Roeddent yn ymwneud yn bennaf â dosbarthiadau cyfrifeg a datgeliadau.
Materion pwysig eraill	Dywedais naw argymhelliad ar gyfer gwella, gydag ymatebion ffurfiol y rheolwyr. Ystyriodd Pwyllgor Archwilio a Risg y Bwrdd Iechyd nhw ar 19 Rhagfyr 2023.

- 24 Cynhaliais adolygiad hefyd o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan. Deuthum i'r casgliad bod y wybodaeth cydgrynhoi gymheiriad yn gyson â sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd ar 31 Mawrth 2023 a pharatowyd y ffurflen yn unol â chyfarwyddiadau'r Trysorlys.
- 25 Rwyf hefyd yn archwilio adroddiad a chyfrifon blynyddol Elusen y Bwrdd Iechyd, a hysbysais i Aelodau Ymddiriedolwyr ar 25 Ionawr 2024 a'u hardystio ar 26 Ionawr 2024. Dyddiad cau'r Comisiwn Elusennau yw 31 Ionawr.

Rheoleidd-dra trafodion ariannol

- 26 Rhaid i drafodion ariannol y Bwrdd Iechyd fod yn unol â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu. Mae'n rhaid i'r Bwrdd Iechyd gael y pwerau i dderbyn incwm ac ysgwyddo gwariant. Mae ein gwaith yn adolygu'r pwerau a'r profion hyn nad oes elfennau materol o incwm na gwariant nad oes gan y Bwrdd Iechyd y pwerau i'w derbyn na'u hysgwyddo.
- 27 Pan nad yw Bwrdd Iechyd yn cyflawni cydbwysedd ariannol, mae ei refeniw a/neu wariant cyfalaf yn fwy na'i bwerau i wario ac felly mae'n rhaid i mi gymhwyso fy marn reolaidd.
- 28 Cymhwysais fy marn reolaidd oherwydd bod y Bwrdd Iechyd wedi torri ei derfyn adnoddau refeniw. Ar gyfer y cyfnod o dair blynedd 2020-21 i 2022-23 gwariodd y Bwrdd Iechyd £24.221 miliwn dros y terfyn refeniw tair blynedd yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i awdurdodi.
- 29 Nid oedd y Bwrdd Iechyd yn fwy na'i derfyn adnoddau cyfalaf awdurdodedig ar gyfer y cyfnod o dair blynedd 2020-21 i 2022-23. Ar gyfer y cyfnod o dair blynedd 2020-21 i 2022-23 gwariodd y Bwrdd Iechyd £132,000 yn is na'r terfyn cyfalaf tair blynedd yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i awdurdodi.
- 30 Mae gennyf y pŵer i roi adroddiad sylweddol ar gyfrifon y Bwrdd Iechyd, ochr yn ochr â'm barn, lle rwyf am dynnu sylw at fater(au). Oherwydd y mater rheoleidd-dra

a nodir uchod, cyhoeddais adroddiad sylweddol yn nodi manylion ffeithiol fy nghymhwyster o fy marn reolaidd.

- 31 Amlygodd fy adroddiad sylweddol hefyd nad oedd y Bwrdd Iechyd yn cyflawni ei ddyletswydd ariannol i gael cynllun tymor canolig integredig tair blynedd cymeradwy ar waith ar gyfer y cyfnod 2022-23 i 2024-25. Mae'r ddyletswydd ariannol hon yn ei gwneud yn ofynnol i Fyrddau Iechyd baratoi ac wedi cymeradwyo cynllun tymor canolig integredig tair blynedd gan Weinidogion Cymru. Mae'r ddyletswydd yn sylfaen hanfodol i ddarparu gwasanaethau iechyd o ansawdd cynaliadwy.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau

- 32 Mae gen i ofniad statudol i fodloni fy hun bod gan y Bwrdd Iechyd drefniadau priodol ar waith i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau. Rwyf wedi ymgymryd ag amrywiaeth o waith archwilio perfformiad yn y Bwrdd Iechyd dros y 12 mis diwethaf i'm helpu i gyflawni'r cyfrifoldeb hwnnw. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:
- gwneud sylwadau ar sut mae GIG Cymru yn mynd i'r afael â'r ôl-groniad o gleifion sy'n aros am driniaethau orthopedig;
  - adolygu cynnydd y Bwrdd Iechyd wrth weithredu'r 14 argymhelliad a wnaed yn ein Hadolygiad ar y Cyd o Drefniadau Llywodraethu Ansawdd 2019 gydag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru;
  - cyhoeddi Briffio Data Gweithlu'r GIG sy'n dod ag ystod o fetrigau a thueddiadau at ei gilydd i helpu i ddarlunio'r heriau y mae angen eu cydio'n lleol ac yn genedlaethol; a
  - chynnal asesiad strwythuredig o drefniadau corfforaethol y Bwrdd Iechyd ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, effeithiol ac yn economaidd.
- 33 Mae fy nghasgliadau yn seiliedig ar y gwaith hwn wedi'u nodi isod.

Gwasanaethau orthopedig yng Nghymru

- 34 Ym mis Mawrth 2023, sylwais ar wasanaethau orthopedig ledled Cymru. Mae fy adroddiad cenedlaethol '[Gwasanaethau Orthopedig yng Nghymru – Mynd i'r afael â'r Ôl-groniad Rhestr Aros](#)' yn nodi maint yr arosiadau orthopedig, newidiadau yn y galw, agweddau ar gapasiti gwasanaethau, a rhywfaint o'r gwaith a gydlynir yn genedlaethol i foderneiddio gwasanaethau. Roedd fy adroddiad hefyd yn nodi camau allweddol y mae angen i GIG Cymru eu cymryd i fynd i'r afael â'r heriau mewn gwasanaethau orthopedig.

- 35 Canfu fy ngwaith fod sicrhau triniaeth amserol i bobl â phroblemau orthopedig wedi bod yn her i'r GIG yng Nghymru ers blynyddoedd lawer, gyda phandemig COVID-19 yn gwneud hyn yn sylweddol waeth. Mae arian blaenorol a ddyrannwyd gan Lywodraeth Cymru wedi arwain at welliannau tymor byr ond nid ydynt wedi cyflawni'r newidiadau cynaliadwy i wasanaethau a oedd yn angenrheidiol gyda thargedau rhestrau aros orthopedig na chawsant eu cyrraedd ers iddynt gael eu sefydlu gyntaf yn 2009.
- 36 Ers i effaith y pandemig leihau, mae gwasanaethau orthopedig wedi bod yn araf i aildechrau, ac er y bydd angen i gyfundrefnau rheoli heintiau barhau i gael effaith ar drwybwn, mae lle i'r capasiti presennol gael ei ddefnyddio'n fwy effeithlon. Mae fy ngwaith modelu senario yn dangos y gallai gymryd rhwng tair a phum mlynedd i ddychwelyd arosiadau orthopedig i lefelau cyn y pandemig ledled Cymru. Mae hyn yn seiliedig ar ymgyrch sylweddol ar atal yn y gymuned a chynnydd mewn capasiti a gweithgaredd. Heb hyn, efallai na fydd gwasanaethau byth yn dychwelyd i lefelau cyn y pandemig.
- 37 Canfu fy ngwaith fod ymrwymiad clir i wella gwasanaethau orthopedig. Comisiynodd GIG Cymru adolygiadau effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn genedlaethol ac yn lleol, sy'n nodi cyfres o argymhellion. Comisiynwyd strategaeth glinigol genedlaethol ar gyfer orthopaedeg hefyd sy'n nodi opsiynau gwasanaeth a llais clinigol clir ar yr hyn sydd angen ei wneud. Fodd bynnag, mae angen gweithredu ar frys i sicrhau gwelliannau tymor byr mewn amseroedd aros i leihau pa mor hir y mae pobl yn aros mewn poen ac anghysur, yn ogystal â chreu gwelliannau mwy cynaliadwy yn y tymor hwy.
- 38 Yn ogystal â'm hadroddiad cenedlaethol, nododd fy nhîm sut mae gwasanaethau orthopedig y Bwrdd Iechyd yn cymharu â byrddau iechyd eraill ledled Cymru. Amlygodd fy adroddiad cymharol fod y Bwrdd Iechyd wedi:
- rhestr aros orthopedig sydd ychydig yn is na chyfartaledd Cymru gyfan o ran cyfanswm nifer y bobl sy'n aros, cleifion yn aros mwy na blwyddyn am apwyntiad claf allanol cyntaf, a chleifion sydd wedi bod ar y rhestr aros am fwy na dwy flynedd;
  - lefelau uwch na'r cyfartaledd o alw cudd posib 'ar goll' fel effaith nad yw cleifion yn mynd at eu meddyg teulu yn ystod y pandemig;
  - lefelau uwch na'r cyfartaledd o welyau orthopedig a chapasiti'r gweithlu meddygol;
  - yr arosiadau hiraf am wasanaethau radioleg, ond mae rhai o'r arosiadau byrraf am ffisiotherapi; a
  - derbyniad isel iawn o fentrau newydd i leihau apwyntiadau dilynol diangen i gleifion allanol.
- 39 Mae fy modelu senario yn dangos y gallai'r rhestr aros ar gyfer y Bwrdd Iechyd ddychwelyd i lefelau cyn y pandemig erbyn 2029, ond heb ymdrech ar y cyd gall gymryd blynyddoedd lawer i ddychwelyd i lefelau cyn y pandemig, os o gwbl.

- 40 Mae fy adroddiad lleol yn nodi cyfres o awgrymiadau a chwestiynau i aelodau'r Bwrdd Iywio dadl a chael sicrwydd bod camau gwella ar lefel leol yn cael yr effaith a ddymunir.

Trefniadau Llywodraethu Ansawdd Dilydol Adolygiad ar y Cyd

- 41 Ym mis Awst 2023, cyhoeddais adroddiad ar y cyd gydag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru sy'n disgrifio'r cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Iechyd wrth gryfhau ei drefniadau llywodraethu ansawdd yn dilyn ein gwaith adolygu gwreiddiol ar y cyd yn 2019. Cyhoeddwyd crynodeb o'r cynnydd yn erbyn ein hargymhellion yn 2019 ym mis Mai 2021.
- 42 Canfu ein gwaith fod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth fynd i'r afael â'r pryderon a'r argymhellion sylweddol a nodir yn ein hadroddiad yn 2019. O'r 14 argymhelliad a wnaethom yn 2019, canfuom fod y Bwrdd Iechyd wedi gweithredu 9 argymhelliad yn llawn ac wedi gweithredu 4 argymhelliad yn rhannol. Roedd 1 argymhelliad wedi cael ei ddisodli.
- 43 Mae gan y Bwrdd Iechyd ffocws strategol cryfach ar ansawdd a diogelwch cleifion o'i gymharu â 2019. Mae Strategaeth Ansawdd tair blynedd newydd y Bwrdd Iechyd yn mynegi'n glir weledigaeth, cenhadaeth, addewid, uchelgeisiau a nodau ansawdd y sefydliad. Mae hefyd yn nodi'n glir sut mae'r Bwrdd Iechyd yn ymdrin ag ansawdd, yn ogystal â sut olwg fydd ar lwyddiant. Mae'r strategaeth, ynghyd â'r Fframwaith Ansawdd a Diogelwch Cleifion tair blynedd newydd, yn darparu sylfaen dda i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Ddyletswydd Ansawdd a Dyletswydd Candour newydd, a ddaeth i rym ym mis Ebrill 2023. Mae mwy o eglurder hefyd ar rolau, cyfrifoldebau, atebolrwydd a llywodraethu mewn perthynas ag ansawdd a diogelwch cleifion o'i gymharu â 2019, ac mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynyddu'n sylweddol ei allu i gefnogi ei ansawdd a'i drefniadau diogelwch cleifion.
- 44 Mae'r gwaith craffu sefydliadol ar ansawdd a diogelwch cleifion wedi gwella'n sylweddol, gyda mwy o fod yn agored a thryloyw o'i gymharu â 2019. Mae Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch y Bwrdd Iechyd yn gweithredu'n effeithiol. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi sefydlu trefniadau newydd i oruchwylio, craffu a chynyddu materion ansawdd a diogelwch cleifion ar lefel weithredol. Er bod hwn yn ddatblygiad cadarnhaol ac yn welliant clir ar y sefyllfa yn 2019, mae gan y Bwrdd Iechyd fwy i'w wneud o hyd i sicrhau bod y trefniadau wedi'u gwreiddio'n llawn ac yn gweithredu'n effeithiol fel y bwriedir ar draws strwythur newydd y Grŵp Gofal.
- 45 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwella ei drefniadau rheoli risg yn sylweddol, gyda mwy o ymwybyddiaeth o reoli risg ar draws y sefydliad, a phrosesau cliriach ar waith ar gyfer nodi, rheoli a chynyddu risgiau. Mae gan y Bwrdd Iechyd Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF) cymeradwy, sy'n gweithredu'n dda. Mae'n seiliedig ar strategaeth rheoli risg gynhwysfawr a chyfres o bolisïau a gweithdrefnau rheoli risg, sydd wedi'u diweddarau i adlewyrchu'r model gweithredu newydd. Mae'r gofrestr risg sefydliadol (corfforaethol) hefyd wedi'i chryfhau, ac mae tystiolaeth

dda bod risgiau corfforaethol yn cael eu hadolygu a'u rheoli'n weithredol. Mae risgiau gweithredol yn cael eu dal yng nghofrestrau risg y Grŵp Gofal. Fodd bynnag, mae cyfleoedd yn parhau i gryfhau cynnwys y cofrestrau risg hyn, yn enwedig o ran nodi camau lliniaru gweithredu.

- 46 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwella ei ddull o reoli pryderon a chwynion ers 2019. Mae'r broses bryderon a chwynion yn glir, ac mae rolau corfforaethol newydd wedi'u creu i gefnogi gweithredu a sicrhau cysondeb. Mae yna hefyd ddiwylliant gwell o ddysgu o fewn y Bwrdd Iechyd, gydag ystod o drefniadau bellach ar waith i gefnogi'r gwaith o nodi a rhannu dysgu a gwella. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd yn dal i ddelio ag etifeddiaeth bryderon sylweddol gan ei fod wedi methu â chyflwyno nifer o Adroddiadau Dysgu o Ddigwyddiadau (LFERs) o fewn yr amserlenni gorfodol. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd fynd i'r afael â'r sefyllfa fel mater o frys, a gwella ei brosesau i sicrhau bod LFERs yn cael eu cyflwyno ar sail amserach yn y dyfodol.
- 47 Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi cymryd nifer o gamau i wella diwylliant y sefydliad ers 2019. Mae gan y Bwrdd Iechyd Fframwaith Gwerthoedd ac Ymddygiadau clir ar waith, sy'n ymddangos fel pe bai'n rhan annatod o'r sefydliad yn dda. Mae staff yn dweud bod diwylliant y Bwrdd Iechyd yn llawer gwell, ac maen nhw hefyd yn teimlo bod uwch arweinwyr yn fwy gweladwy a hygyrch. Fodd bynnag, mae ymatebion i'n harolwg staff yn dangos bod pocedi o ymddygiad gwael o fewn timau gweithredol o hyd y mae angen mynd i'r afael â nhw, yn enwedig mewn perthynas â bwlio ac aflonyddu. Gwelsom hefyd dystiolaeth gynnar o'r model gweithredu newydd yn cefnogi gwelliannau pellach mewn diwylliant sefydliadol. Roedd y staff y buom yn siarad â nhw yn gadarnhaol am y newidiadau. Yn eu barn nhw, dylai'r model gweithredu newydd leihau gweithio seilo a chryfhau'r ethos "un CTM." Fodd bynnag, mae gwaith i'w wneud o hyd i integreiddio ysbyty Tywysoges Cymru yn llawn i drefniadau gweithredol y sefydliad yn dilyn y newid i ôl troed daearyddol y Bwrdd Iechyd yn 2019.
- 48 Ar y cyfan, roeddem o'r farn bod hwn yn gyflawniad cadarnhaol ac yn arddangosiad clir o ymrwymiad, ysgogiad ac awydd y Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'n pryderon yn llawn a chywiro pethau. Serch hynny, mae angen iddo gymryd camau pellach o hyd i ymgorffori ei drefniadau llywodraethu ansawdd diwygiedig yn llawn ar draws y sefydliad a gweithredu'r holl argymhellion sy'n weddill yn llawn. Fodd bynnag, nid ydym yn teimlo bod angen trefnu unrhyw waith dilynol manwl pellach. Lle rydym wedi nodi'r angen am weithredu parhaus, byddwn yn cadw golwg ar gynnydd y Bwrdd Iechyd yn y meysydd hyn drwy ein rhaglenni gwaith arferol priodol.

Briff data gweithlu'r GIG

- 49 Ym mis Medi 2023, cyhoeddais [friff data](#) sy'n nodi data allweddol y gweithlu ar gyfer GIG Cymru. Amlygodd fy sesiwn friffio dwf parhaus GIG Cymru, ac roedd yn adlewyrchu, mewn rhai achosion, nad yw'r twf yn lefelau staff, yn enwedig mewn nyrsio a rhai arbenigeddau meddygol wedi ateb y galw cynyddol.

- 50 Mae'n amlwg bod y pandemig wedi cael effaith ar staff ac mae'r gweithlu'n parhau dan bwysau sylweddol. Mae'r tueddiadau allweddol diweddar yn dangos mwy o drosiant staff, absenoldeb salwch a swyddi gwag. Mae hyn wedi arwain at fwy o ddibyniaeth ar staffio asiantaethau allanol ac yn benodol costau asiantaeth uwch i £325 miliwn yn 2022-23. Mae Cymru'n tyfu ei gweithlu ei hun, gyda mwy o nyrsys a meddygon yn hyfforddi.
- 51 Er gwaethaf hyn, mae dibyniaeth drom o hyd ar staff meddygol o'r tu allan i Gymru, gan ddangos bod angen i'r ddau sicrhau bod comisiynu addysg yn cyd-fynd â'r galw, ond hefyd y gall cyrff iechyd recriwtio graddedigion digonol ar ôl iddynt gwblhau eu hyfforddiant. Mae fy adroddiad hefyd yn tynnu sylw at rai tueddiadau cadarnhaol sy'n dangos bod y GIG yn dod yn gyflogwr mwy hyblyg a chyfartal.
- 52 Mae'r briffio data yn darparu cyd-destun ar gyfer yr adolygiad lleol o gynllunio'r gweithlu y mae fy nhîm yn ei wneud ar hyn o bryd yn y Bwrdd Iechyd.

Asesiad strwythuredig

- 53 Cynhaliwyd fy ngwaith asesu strwythuredig yn 2023 ar adeg pan oedd cyrff y GIG yn parhau i ddelio ag etifeddiaeth pandemig COVID-19 o ran adfer a thrawsnewid gwasanaethau ac ymateb i'r galw ychwanegol yn y system a gronwyd yn ystod y pandemig. Ar ben hynny, roeddent hefyd yn delio â set ehangach o heriau sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw, yr argyfwng hinsawdd, pwysau chwyddiant ar gyllid cyhoeddus, prinder gweithlu, ac ystâd sy'n heneiddio.
- 54 Canolbwyntiodd fy nhîm ar drefniadau corfforaethol y Bwrdd Iechyd ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd, gan ganolbwyntio'n benodol ar dryloywder, effeithiolrwydd a chydlyniant y Bwrdd; systemau sicrwydd corfforaethol; Ymagwedd gorfforaethol tuag at gynllunio; ac agwedd gorfforaethol tuag at reoli adnoddau ariannol. Talodd archwilyr sylw hefyd i'r cynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol. Ar adeg fy ngwaith asesu strwythuredig, roedd y Bwrdd Iechyd wedi cael ei osod gan Lywodraeth Cymru o dan 'fonitro gwell' ar gyfer cynllunio a chyllid; 'monitro gwell' ar gyfer gwasanaethau mamolaeth a newydd-enedigol; 'monitro gwell' ar gyfer ansawdd a llywodraethu, arweinyddiaeth a diwylliant, ymddiriedaeth a hyder; a 'ymyrraeth wedi'i dargedu' ar gyfer materion o ansawdd sy'n ymwneud â pherfformiad.

tryloywder bwrdd, effeithiolrwydd a chydlyniant

- 55 Roedd fy ngwaith yn ystyried a yw Bwrdd y Bwrdd Iechyd yn cynnal ei fusnes yn briodol, yn effeithiol ac yn dryloyw. Fe wnes i roi sylw arbennig i:
- tryloywder cyhoeddus busnes y Bwrdd;
  - trefniadau i gefnogi cynnal busnes y Bwrdd;
  - strwythur y bwrdd a'r pwyllgor, busnes, cyfarfodydd, a llif o sicrwydd;
  - Ymrwymiad y Bwrdd i glywed gan staff, defnyddwyr, rhanddeiliaid eraill; a

- Sgiliau bwrdd, profiadau, cydlyniant ac ymrwymiad i wella.
- 56 Canfu fy ngwaith fod y Bwrdd a'i bwyllgorau yn gweithredu'n effeithiol, yn gydlynol ac yn dryloyw, ond mae cyfleoedd i wella rhai trefniadau ymhellach yn parhau.
- 57 Mae'r Bwrdd yn parhau i gynnal ei fusnes mewn modd agored a thryloyw. Mae agendâu a phapurau cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor yn parhau i gael eu cyhoeddi ar wefan y Bwrdd lechyd mewn modd amserol. Mae'r Bwrdd lechyd yn gwneud defnydd da o'r cyfryngau cymdeithasol i hyrwyddo cyfarfodydd y Bwrdd, sy'n parhau i gael eu ffrydio a'u recordio'n fyw. Ond dylai ddarparu mwy o arweiniad ar sut y gall aelodau'r cyhoedd ofyn am ddog i gyfarfodydd yn bersonol os ydynt yn dymuno gwneud hynny.
- 58 Mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn gweithio'n dda. Yn gyffredinol, mae cyfarfodydd bwrdd yn cael eu cadeirio'n dda, gydag aelodau a mynychwyr yn arsylwi ar yr etiquette angenrheidiol. Mae rhaglenni ac agendâu gwaith y bwrdd a'r pwyllgor yn ymdrin â phob agwedd ar eu cylch gorchwyl priodol ac yn cael eu llunio gan Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd. Mae goruchwyliaeth bwrdd a phwyllgor o ystâd y Bwrdd lechyd yn gwella. Yn gyffredinol, mae papurau ar gyfer cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor wedi'u hysgrifennu'n dda ac yn glir. Mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn derbyn cefnogaeth dda gan y Tîm Llywodraethu Corfforaethol er gwaethaf yr heriau sylweddol a wynebodd y tîm yn ystod 2023.
- 59 Mae'r Bwrdd yn gweithredu'n gydlynol gydag Aelodau Annibynnol gan ddarparu cydbwysedd da o graffu, cefnogaeth a her. Mae'r Bwrdd lechyd wedi parhau i wneud defnydd effeithiol o hunanasesiadau, arfarniadau a Sesiynau Datblygu'r Bwrdd i gefnogi dysgu, datblygu a gwelliant parhaus. Mae'r Bwrdd hefyd yn parhau i ddangos ymrwymiad cryf i glywed gan staff a chleifion.

Systemau sicrwydd corfforaethol

- 60 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan y Bwrdd lechyd ddull corfforaethol cadarn o reoli risgiau, perfformiad, ac ansawdd a diogelwch gwasanaethau. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- goruchwyllo risgiau strategol a chorfforaethol;
  - goruchwyllo perfformiad sefydliadol;
  - goruchwyllo ansawdd a diogelwch gwasanaethau; a
  - Orlhain argymhellion.
- 61 Canfu fy ngwaith fod trefniadau risg, perfformiad a llywodraethu ansawdd y Bwrdd lechyd yn parhau i gryfhau, ond mae angen rhagor o waith i sicrhau eu bod wedi'u gwreiddio'n llawn ar draws y sefydliad ac yn cyflawni'r effaith a ddymunir.
- 62 Mae Fframwaith Sicrwydd Bwrdd y Bwrdd lechyd wedi'i wreiddio'n dda. Mae fframwaith rheoli risg priodol a gymeradwywyd gan y Bwrdd ar waith, gyda'r strategaeth rheoli risg, y datganiad risg, a'r parthau risg yn gyfredol ac yn adlewyrchu model gweithredu newydd y sefydliad. Er bod gan y Bwrdd lechyd drefniadau priodol ar waith i reoli perfformiad, nid oes ganddo fframwaith wedi'i

ddogfennu sy'n nodi'n glir rolau, cyfrifoldebau ac amllder ar gyfer adolygu perfformiad ar bob lefel o'r sefydliad.

- 63 Mae dangosfwrdd Perfformiad Integredig y Bwrdd Iechyd yn parhau i ddarparu trosolwg manwl o'i berfformiad, ac mae bellach yn canolbwyntio'n briodol ar yr heriau allweddol sy'n wynebu'r sefydliad. Mae trefniadau'r Bwrdd Iechyd ar gyfer llywodraethu ansawdd wedi gwella'n sylweddol. Mae gan y Bwrdd Iechyd ffocws strategol cryfach ar ansawdd a diogelwch cleifion. Mae mwy o eglurder ynghylch rolau, cyfrifoldebau, atebolrwydd a llywodraethu mewn perthynas ag ansawdd a diogelwch cleifion. Mae craffu sefydliadol ar ddiogelwch ansawdd hefyd wedi gwella'n sylweddol, gyda mwy o fod yn agored a thryloyw yn amlwg. Mae hwn yn ddatblygiad cadarnhaol, ac mae'r Bwrdd Iechyd yn ymwybodol bod angen cymryd camau pellach i ymgorffori ei drefniadau llywodraethu ansawdd diwygiedig yn llawn ar draws y sefydliad.
- 64 Mae trefniadau'r Bwrdd Iechyd ar gyfer monitro argymhellion archwilio mewnol ac allanol wedi gwella, a chymerwyd camau cadarnhaol i olrhain argymhellion gan arolygiaethau a rheoleiddwyr eraill. Fodd bynnag, mae cyfleoedd yn bodoli i nodi a dadansoddi themâu allweddol sy'n deillio o archwiliadau ac arolygiadau yn well.

Dull corfforaethol o gynllunio

- 65 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan y Bwrdd Iechyd ddull corfforaethol cadarn o gynllunio. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- cynhyrchu a goruchwyllo datblygiad strategaethau a chynlluniau corfforaethol, gan gynnwys y Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP); a
  - goruchwyllo'r gwaith o gyflawni strategaethau a chynlluniau corfforaethol.
- 66 Canfu fy ngwaith fod trefniadau cynllunio corfforaethol y Bwrdd Iechyd yn parhau i aeddfedu. Mae ganddo weledigaeth glir a gymeradwywyd gan y Bwrdd a nodau strategol, sy'n cael eu defnyddio i lunio ei Gynllun Gwasanaethau Clinigol. Mae amserlen glir ar waith ar gyfer datblygu'r Cynllun Gwasanaethau Clinigol, ac mae symud ymlaen â'r gwaith hwn yn gyflym yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Bwrdd Iechyd. Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau effeithiol ar waith ar gyfer paratoi ei Gynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP). Fodd bynnag, yn gyffredin â Byrddau Iechyd eraill yng Nghymru, nid yw wedi gallu cynhyrchu IMTP a gymeradwywyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2023-26 ac yn lle hynny mae'n gweithio i Gynllun Blynyddol. Mae angen rhagor o waith o hyd i ddatblygu cerrig milltir, targedau a chanlyniadau clir ar gyfer cynlluniau corfforaethol a strategaethau i alluogi'r Bwrdd a'i bwyllgorau i sicrhau monitro, sicrhau a chraffu cynnydd effeithiol.

Dull corfforaethol o reoli adnoddau ariannol

- 67 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan y Bwrdd Iechyd ddull corfforaethol cadarn o reoli ei adnoddau ariannol. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- cyflawni ei amcanion ariannol;

- goruchwylio cynllunio ariannol;
- goruchwylio rheolaeth ariannol; a
- goruchwylio perfformiad ariannol.

68 Canfu fy ngwaith er gwaethaf proses glir ar gyfer cynllunio ariannol, a threfniadau da ar gyfer rheoli a monitro'r sefyllfa ariannol, fod sefyllfa ariannol y Bwrdd lechyd yn hynod heriol ar gyfer 2023-24.

69 Mae gan y Bwrdd lechyd broses glir ar gyfer cynllunio ariannol, gyda chyfranogiad da gan y Bwrdd. Fodd bynnag, ni chyflawnodd y Bwrdd lechyd ei ddyletswyddau statudol yn 2022-23 o ran sicrhau cydbwysedd ariannol a chael Cynllun Tymor Canolig Integredig cymeradwyadwy. Mae'r sefyllfa ariannol ar gyfer 2023-24 yn hynod heriol gyda'r Bwrdd lechyd yn gweithio i ddiffyg ariannol arfaethedig o £79.6m. Nododd y Bwrdd lechyd ddiffyg o £36.0 miliwn yn erbyn cynllun refeniw craidd ym mis 5 2023-24, a oedd £2.8 miliwn yn waeth na'r cynllun. Ym mis Hydref 2023 roedd dyraniadau ychwanegol ar gael i Fyrddau lechyd, ynghyd â gofyniad i ddarparu arbedion ymestyn o 10%. O ganlyniad, mae gan y Bwrdd lechyd bellach safbwynt cynllunio adennill costau ar gyfer 2023-24. Mae trefniadau i oruchwylio a chraffu rheolaeth ariannol yn effeithiol, ac mae'r Bwrdd lechyd wedi diweddarau nifer o'i weithdrefnau rheoli ariannol. Fodd bynnag, mae cyflawni ei gynllun cynilo yn her. Mae'r Bwrdd lechyd angen arbedion o £22.9 miliwn ond roedd yn adrodd bwlch o £4.4 miliwn yn ei gynlluniau cynilo ym mis 5 2023-24.

Atodiad 1

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Arddangosyn 2: adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a gyhoeddwyd i'r Bwrdd Iechyd yn 2023.

Adroddiad	Mis
Adroddiadau archwilio ariannol	
Adroddiad Archwilio Cyfrifon	Gorffennaf 2023
Barn ar y datganiadau ariannol	Gorffennaf 2023
Adroddiad Addendum Archwilio Cyfrifon	Rhagfyr 2023
Adroddiad Atodiad Archwilio Cyfrifon Cronfeydd Elusennol (Cyfrifon 2021-22)	Ionawr 2023
Adroddiad Atodiad Archwilio Cyfrifon Cronfeydd Elusennol (Cyfrifon 2022-23)	Ionawr 2024
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Gwasanaethau orthopedig yng Nghymru – Mynd i'r afael â'r ôl-groniad Rhestr Aros	Mawrth 2023
Gwasanaethau orthopedig yng Nghymru – Mynd i'r afael â'r Rhestr Aros Ôl-groniad: Llun cymharol i Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg	Mawrth 2023

Adroddiad	Mis
Trefniadau Llywodraethu Ansawdd Dilynol Adolygiad ar y Cyd	Awst 2023
Briff Data Gweithlu'r GIG	Medi 2023
Asesiad Strwythuredig 2023	Rhagfyr 2023
Arall	
Cynllun Archwilio 2023	Mai 2023

Roedd fy rhaglen ehangach o astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol yn 2023 yn cynnwys adolygiadau a oedd yn canolbwyntio ar y GIG a phwnciau'r sector cyhoeddus. Mae'r astudiaethau hyn fel arfer yn cael eu hariannu drwy Gronfa Gyfunol Cymru ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gefnogi ei waith craffu ar wariant cyhoeddus. Mae adroddiadau ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Arddangosyn 3: gwaith archwilio perfformiad yn dal i fynd rhagddo

Mae sawl archwiliad perfformiad sy'n dal i fynd rhagddynt yn y Bwrdd Iechyd. Dangosir y rhain yn y tabl canlynol, gyda'r dyddiadau amcangyfrifedig ar gyfer cwblhau'r gwaith.

Adroddiad	Dyddiad cwblhau amcangyfrifedig
Gofal heb ei drefnu: Llif allan o'r ysbyty	Chwefror 2024
Cynllunio Rhyddhau: Diweddariad Cynnydd	Chwefror 2024
Adolygiad o Arbedion Ariannol	Mawrth 2024
Adolygiad o Drefniadau Cynllunio'r Gweithlu	Mawrth 2024
Adolygiad Dilynol Gofal Sylfaenol	Mawrth 2024
Gofal heb ei drefnu: Trefniadau ar gyfer Rheoli Mynediad	Mehefin 2024
Adolygiad o Adfer Gwasanaethau Gofal Cynlluniedig	Gorffennaf 2024

Atodiad 2

Ffi archwilio

Mae fy Nghynllun Archwilio 2023 yn nodi fy amcangyfrif o £467,328 (ac eithrio TAW, nad yw'n codi tâl). Gosodais amcangyfrif o ffioedd hefyd o £28,750 yng Nghynllun Archwilio 2023 ar gyfer fy archwiliad o adroddiad a chyfrifon blynyddol Elusen y Bwrdd Iechyd. Bydd fy staff yn penderfynu ar y costau archwilio terfynol unwaith y bydd yr holl archwiliadau wedi'u cwblhau'n llawn. Yna bydd fy nhîm archwilio yn hysbysu'r gwaith o reoli'r sefyllfa gloi, a byddaf yn ei nodi fel arfer yn fy Nghynllun Archwilio 2024.

Atodiad 3

Archwilio risgiau cyfrifon

Arddangosyn 4: archwilio risgiau cyfrifon

Roedd fy Nghynllun Archwilio 2023 yn nodi'r risgiau ar gyfer archwilio cyfrifon 2022-23 y Bwrdd Iechyd. Mae'r tabl isod yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut y cawsant sylw fel rhan o'r archwiliad.

Perygl archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
Mae'r risg o reoli diystyru rheolaethau yn bresennol ym mhob corff. Oherwydd y ffordd anrhagweladwy y gallai gorwneud o'r fath ddigwydd, mae'n cael ei ystyried yn risg sylweddol [ISA 240.31-33].	Byddaf: <ul style="list-style-type: none"> • profi priodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill a wneir wrth baratoi'r datganiadau ariannol; • adolygu amcangyfrifon cyfrifeg ar gyfer rhagfarnau; • gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol y tu allan i gwrs busnes arferol; a • ychwanegu gweithdrefnau ychwanegol i fynd i'r afael ag unrhyw risgiau penodol o orwneud rheoli nad yw'r gwaith gorfodol uchod yn mynd i'r afael â nhw.	Adolygais nifer o amcangyfrifon cyfrifeg a samplau o drafodion a oedd yn cynnwys cofnodion cyfnodolion. Roedd canlyniadau fy mhrofion yn foddhaol.
O dan Ddeddf Cyllid y GIG (Cymru) 2014, symudodd byrddau iechyd i derfyn	Rwy'n monitro sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2022-23 a'r sefyllfa gronol tair	Fel y nodwyd yn yr adroddiad hwn, cadarnhaodd fy archwiliad fod y Bwrdd Iechyd wedi

Perygl archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>adnoddau treigl tair blynedd ar gyfer refeniw a chyfalaf. Ar gyfer 2022-23 mae'r Bwrdd Iechyd wedi rhagori ar ei derfyn adnoddau refeniw o £24.481 miliwn; a £24.221 miliwn ar gyfer y tair blynedd ariannol hyd at 31 Mawrth 2023. Gallai'r canlyniad hwn effeithio ar fy marn reolaidd.</p>	<p>blynedd hyd at 31 Mawrth 2023. Bydd fy adolygiad hefyd yn ystyried effaith unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro perthnasol dros y tair blynedd. Os yw'r Bwrdd Iechyd yn methu â chyrraedd y terfynau adnoddau tair blynedd ar gyfer refeniw a/neu gyfalaf, byddwn yn disgwyl cymhwyso fy marn reolaidd ar ddatganiadau ariannol 2022-23. Byddwn hefyd yn disgwyl rhoi adroddiad sylweddol ar y datganiadau i egluro sail y cymhwyster a'r amgylchiadau yr oedd wedi codi oddi tanynt.</p>	<p>cyrraedd ei derfyn adnoddau cyfalaf tair blynedd ond nad oedd yn bodloni ei derfyn adnoddau tair blynedd ac felly cymhwysais fy marn reolaidd.</p>
<p>Cynhaliwyd prisiad pumflwyddol ystâd y GIG ar 1 Ebrill 2022. Mae risg nad yw asedau'n cael eu gwerthfawrogi ar sail briodol ac nad yw symudiadau yng ngwerthoedd cario asedau yn cael eu cyfrif a'u datgelu'n briodol. O ystyried yr hinsawdd economaidd bresennol, mae risg bellach bod gwerthoedd cario asedau wedi newid yn ystod 2022-23 a bod prisiadau 1 Ebrill 2022 yn cael eu camddatgan yn sylweddol ar</p>	<p>Byddaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ystyried priodoldeb gwaith y Swyddfa Brisio fel arbenigwr rheoli; • profi priodoldeb canolfannau prisio asedau; • adolygu sampl o symudiadau wrth gario gwerthoedd i sicrhau bod symudiadau wedi cael eu cyfrif a'u datgelu yn unol â Llawlyfr Cyfrifon Llywodraeth Cymru; a • ystyried a yw gwerth cario asedau ar 1 Ebrill 2022 yn 	<p>Roedd canlyniadau fy mhrawf archwilio rhagnodedig yn foddhaol. Dywedais un addasiad materol o £16.120 miliwn, i gywiro camddosbarthu mynegai prisio rhwng categorïau asedau.</p>

Perygl archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>ddyddiad y fantolen ar 31 Mawrth 2023.</p>	<p>parhau i fod yn briodol yn sylweddol neu a oes angen addasiadau ychwanegol yn ystod y flwyddyn oherwydd effaith yr amodau economaidd presennol.</p>	
<p>Mae safon cyfrifyddu newydd, IFRS16 Leases, wedi'i chyflwyno o 2022-23. Mae'r safon yn newid yn sylweddol sut y dylid cyfrif am y rhan fwyaf o asedau ar brydles, ac mae angen cydnabod asedau ar brydles fel asedau a rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol (y fantolen). Mae yna hefyd ofynion datgelu ychwanegol sylweddol sy'n benodol i asedau ar brydles y mae angen eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol.</p>	<p>Byddaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> ystyried cyflawnrwydd portffolios y brydles a nodwyd gan y Bwrdd Iechyd, fel bod angen eu cynnwys yng nghyfrifiadau IFRS16; adolygu sampl o werthoedd asedau ac atebolrwydd wedi'u cyfrifo a sicrhau bod y rhain wedi cael eu cyfrif a'u datgelu yn unol â'r gofynion newydd; a Sicrhau bod yr holl ddatgeliadau wedi'u gwneud. <p>Fel rhan o'm cynllunio archwilio, rwyf wedi cysylltu â swyddogion ac wedi rhoi'r prif gwestiynau archwilio iddynt i'w codi.</p>	<p>Roedd canlyniadau fy mhrawf archwilio rhagnodedig yn foddhaol.</p>
<p>Rwy'n archwilio rhai o'r datgeliadau yn yr adroddiad ar</p>	<p>Byddaf yn archwilio pob cofnod yn yr adroddiad ar Gydabyddiaeth</p>	<p>Roedd canlyniadau fy mhrawf archwilio rhagnodedig yn foddhaol.</p>

Perygl archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>gydnabyddiaeth ariannol i lefel llawer is o fateroldeb, fel y nodir ar dudalen 8. Felly, mae'r datgeliadau yn fwy tueddol o gamddatganiad perthnasol. Mewn rhai o'r archwiliadau yn y gorffennol rwyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr adroddiad ar gydnabyddiaeth ariannol, a gywirodd y Bwrdd Iechyd. Felly, rwy'n barnu bod datgeliadau 2022-2023 mewn perygl o gamddatganiad. Mae risg rheoleidd-dra hefyd fod y Bwrdd Iechyd yn talu uwch swyddog(ion) 5 yn uwch na bandiau cyflog cymeradwy Llywodraeth Cymru, ond heb gymeradwyaeth ffurfiol Llywodraeth Cymru ar gyfer unrhyw gyflogau sy'n fwy na'i bandiau.</p>	<p>Taliadau i wirio eu bod yn faterol gywir, a bod tâl ar y lefelau priodol a gymeradwyir gan Lywodraeth Cymru.</p>	<p>Canfûm ac adroddais rai cywiriadau pwysig, er ei fod yn anfaterol. Roedd pob penodiad uwch (h.y. y rhai sy'n berthnasol i'r adroddiad ar dâl) wedi cael eu cymeradwyo gan Lywodraeth Cymru lle bo angen.</p>
<p>Rwyf hefyd yn archwilio datgelu trafodion a balansau parti cysylltiedig i lefel llawer is o fateroldeb. Yn rhai o fy archwiliadau blaenorol rwyf wedi nodi datgeliadau wedi'u hepgor neu'n anghywir, a oedd yn faterol ac yn</p>	<p>Byddaf yn gwirio bod yr holl ddatganiadau llofnodi angenrheidiol wedi'u derbyn, eu gwerthuso a'u datgelu'n briodol ac yn gywir. Mae fy arholiadau hefyd yn cynnwys dulliau eraill o brofi, fel fy adolygiad o gofnodion Tŷ'r Cwmnïau</p>	<p>Nodais nifer o hepgoriadau a chamddatganiadau materol, a chafodd pob un ohonynt eu cywiro a'u hadrodd felly. Rwyf wedi gwneud argymhellion ar gyfer gwella.</p>

Perygl archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
angenrheidiol eu cywiro.	gan ddefnyddio dadansoddeg data.	

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.